

Motion till riksdagen

1989/90:So322

av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)

Äldreomsorgen

Dagens Sverige är i hög grad ett kategoriklyvningens samhälle, barn för sig, ungdomar för sig, vuxna för sig, äldre för sig. Miljöpartiet de gröna arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, där alla har en meningsfull uppgift.

Det är viktigt att allas erfarenheter tas tillvara. Detta gäller kanske särskilt de äldre.

I möjligaste mån ska de äldre själva vara med och påverka sin situation. Vi vill ha en rörlig pensionsålder mellan 60 och 70 år. Vi vill att de äldre själva ska vara med och utforma verksamheten i de institutioner som finns till för deras skull. Vi vill att de äldre ska kunna välja hur de ska bo och vilken form av vård de vill ha.

De äldre blir allt fler och lever allt längre vilket ställer ökade krav på bland annat den tunga sjukvården och långvården. Vi måste undvika sådana vårdformer som leder till isolering från de anhöriga och andra sociala kontakter. I stället bör man, särskilt på landsbygden, i högre grad än i dag satsa på gruppboende och sjukhem.

En del äldre vårdas i hemmet av anhöriga eller närstående. Dessa bör få rätt till anställningstrygghet och möjligheter att utbilda sig. Förvärvsarbeteande anhöriga bör ges ledighet enligt samma regler som idag gäller för vård av sjukt barn.

Dagsjukvården måste byggas ut kraftigt. Nya vägar måste prövas som t.ex. samarbete med olika organisationer. Här finns säkert både lokaler som kan användas och engagerade människor som kan delta om möjligheter ges. Det bör tas speciell hänsyn till de senildementas situation.

Arbetstider

Att arbeta inom hemtjänsten är mycket krävande. Få orkar arbeta heltid. Det är därför rimligt att tjänstgöringsgraden för heltid begränsas till 30 timmar per vecka. Dessutom är det viktigt att personalen får vidareutbildning, eftersom hemtjänstpersonalen fått delvis nya arbetsuppgifter som tidigare legat på personer inom psyk-omsorgsvård. Enligt ESO-rapport 89:59 beräknas att vård och omsorgssektorn fram till år 2000 behöva rekrytera 85 000 personer årligen. Av detta behov svarar sjukvården och omsorgerna om de äldre för en betydande del. Detta ställer ett stort krav på hur man planerar

för äldreomsorgen så att man verkligen strävar efter att ta vara på de resurs-
personer som finns.

Vad gäller vård i livets slutskede, anser vi att de som vill ska kunna få sluta
sina dagar hemma eller i en så hemlik miljö som möjligt. Att dö är lika natur-
ligt som att födas och den döende och dess anhöriga ska ges den hjälp och
det stöd de önskar. Anhöriga behöver ofta få tid och möjlighet att bearbeta
sin sorg. Det är en viktig bit i vården som idag ges alltför lite tid för.

Solidariskt pensionssystem

Dagens pensionssystem ökar klyftorna i samhället. Den som har haft en hög
materiell levnadsstandard under sitt yrkesverksamma liv behåller detta även
efter pensioneringen. Den som t.ex. valt att fostra sina egna barn och hankat
sig fram på tillfälliga jobb eller på annat vis varit låginkomsttagare får även
efter pensioneringen hoppas på att vara så frisk att den kan baka sitt bröd,
odla sina grönsaker och annat som förbilligar levnaden. Vi anser att det
måste vara samhällets uppgift att värna om en grundtrygghet för pensionä-
ren. En trygghet som gör att alla kan ha ett någorlunda drägligt liv.

Pensionssystemet bygger i dag på grundpension och allmän tilläggs-
pension som är baserad på hur många år man varit yrkesverksam och på hur mycket
man tjänat under sin yrkesverksamma tid. Vi anser att detta system på
många vis är orättvist.

Därför måste regeringen i ett första steg höja pensionen för de så kallade
undantagspensionärer som finns. Kostnaden för detta beräknas idag till 130
miljoner. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med ett nytt för-
slag till pensioner som minskar den materiella orättvisan i samhället för pen-
sionärerna.

Den förändring som beslöts om vid förra riksmötet när sjukhusavgiften
infördes, gör att många pensionärer får svårt att klara sin ekonomi vid sjuk-
husvård. I årets budget har dessutom en ytterligare höjning av sjukvårds-
kostnaden föreslagits. Vi anser att en översyn av hur effekterna för pensio-
närerna blivit när tredjedelsreformen införts måste göras.

Utbildning

Det ställs idag stora krav på de som arbetar inom äldreomsorgen. Många
äldre har idag möjlighet att vara kvar i det egna hemmet under längre tid
genom den utbyggda hemvården. Detta ställer ökade krav på personalen
både fysiskt, psykiskt och kunskapsmässigt. Många har idag otillräcklig ut-
bildning då man minskat institutionsvården både vad gäller psykvård och
omsorg om förståndshandikappade och dessa i ökad utsträckning vårdas
hemma. Grundutbildningen måste breddas och vidareutbildning ges.

Boendet

Olika former av boende bör förekomma och prövas. Här bör hänsyn tas i
planeringen till att man som gammal har olika behov under olika perioder.
Det bör planeras så att man i möjligaste mån kan bo kvar i den sociala miljö
man vant sig vid. Byggnormerna för statsbidrag bör inte utformas så att de

hindrar ett integrerat boende. Möjlighet till sociala kontakter, närheten till service och allmänhet måste väga tungt vid planerandet. De dementa och svårt psykiskt handikappade har inte alltid glädje av egna kokmöjligheter eller flera rum men däremot ofta av bra utrymme för att kunna få hjälp på toaletten eller vid sängen och bra gemensamhetsutrymme.

De som bor kvar hemma bör ges möjlighet att delta i dagverksamhet. Genom att stimulera dagverksamheten för äldre, även för de dementa, ökar deras möjlighet att bo kvar hemma eller hos anhöriga vilket förutom den glädje det innebär, även torde utgöra en besparing för samhället. Det är viktigt att samhället ökar valmöjligheten för de äldre.

Mot. 1989/90
So322

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

[att riksdagen hos regeringen begär nytt förslag om rörlig pensionsålder,¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anhörgvård,²]

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildningsmöjligheter för personalen,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att heltid inom äldreomsorgen skall vara 30 tim/vecka,²]

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ökade satsningar på alternativa boendeformer skall ske,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dagverksamhet för äldre.

Stockholm den 25 januari 1990

Marianne Samuelsson (mp)

Anita Stenberg (mp)

Åsa Domeij (mp)

Kjell Dahlström (mp)

¹ 1989/90: Sf371

² 1989/90: A764